

פניני תורה

פרשת השבוע: פינחס – הפטרה: דברי ירמיהו (ירמיה א)
נערך בס"ד ובזכות הרבים ע"י הרב משה דיין נ"י

זמני כניסת ויציאת השבת
שעון קיץ
פרשת פינחס
כניסת השבת : 7:24
צאת השבת: 8:28
רבינו תם: 9:11
כג' תמוז תשפ"ה

מאמר בפרשה

פרשת פינחס כוללת בתוכה ענינים שונים. הפרשה פותחת במתן שכר לפינחס, ומאידך הקב"ה מבקש לתת נקמה במדינים על החטא. ולאחר מכן באה התורה ומייחסת את שבטי בני ישראל ומשפחותיהם. ואחרי כן מובא ענין חלוקת הארץ ובנות צלפחד. בקשת משה מהקב"ה שימנה מנהיג אחריו. ומסתיימת הפרשה בעניני קורבנות שבת ומועד. במבט שטחי נראה שאין קשר בין הנושאים הללו. אולם יתכן שיש למצוא כאן איזה חוט המקשר את נושאי הפרשה. והוא: שמירת הקשר בנינו להקב"ה.

יחודו של עם ישראל הוא בקדושתו, וכפי שאמר הקב"ה "ואתם תהיו ממלכת כהנים וגוי קדוש" כמו כן מבארים המפרשים את הנוסח בתפילה "אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה" שהכוונה היא לעם ישראל שהם נקראים קדושים, הם יהללוך סלה. ובכמה מקומות מצינו ציווי ואזהרה להיות קדושים. קדושה זו מתבטאת באופן כללי שהאדם יציב לעצמו גדרים וסייגים שלא ימשך אחר הנאות ותאוות הגשמיות. וישתמש בצרכי העולם הזה רק לפי צורכו ההכרחי ולא בכדי להרבות תאוות והנאות.

והפרטים בענין הקדושה הם רבים: קדושת המאכלים, קדושת הדיבור, קדושת המחשבה, קדושת העיניים. ובעיקר אנו מוצאים קדושת חיי הנישואין, שכאשר יהודי נושא אישה צריך לדעת מהי מטרת חיי הנישואין, שבזה תלוי כל יסוד הבית היהודי. אם מטרת הנישואין היא חיי הוללות ופורקן התאוות, אזי אין הקב"ה משרה את שכינתו בבית זה. ומכאן נלמד כל שכן שכאשר זוג חיים יחד באופן מעוות בודאי שדבר זה דוחק את השכינה הקדושה. וככתוב "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". אבל כאשר יהודי נושא אשה לשם שמים כדי להעמיד דור שישבח את הקב"ה ויעשה רצון ה'. בבית זה השכינה מוצאת מקום לשכון בתוכו כדוגמת המשכן והמקדש ששרתה שם השכינה.

כשבלעם ניסה לקלל את עם ישראל ולא עלתה בידו, ניסה לפרוץ את חומת החוסן של העם היהודי, וזה נעשה על ידי עצתו הרעה להחטיאם בחטא בנות מואב. כך נשברה החומה המגינה של עם ישראל, ובא הקצף והחל הנגף. עד שבא פינחס והשמיד את בעלי העבירה בפרהסיא ובכך נעצרה המגיפה. התורה הקדושה רצתה להדגיש לנו שמעשה זה היה יחידי מאז צאתם ממצרים, כי כל עם ישראל קדושים וטהורים היו, הכתוב מונה ומייחס את השבטים כאשר לכל שבט, התורה מוסיפה לו את האותיות י' ה' משמו של הקב"ה בתחילת ובסוף השם. להורות שכל המשפחות שהיו במדבר חיו בדרגה של קדושה כפי שהכתוב מעיד עליהם. וזו הסיבה שבמשך כל השנים שהיו במדבר נשמרו מפגעים רעים, כי הקדושה חפפה עליהם ושמרה אותם.

אחת העיצות לשמור בתוכנו את השראת השכינה וקיום התורה, הוא "חיבוב המצוות" כאשר האדם מחבב את המצוה, ומצפה לקיימה ורואה בה את תכליתו, הרי הוא שומר בתוכו את הקדושה שתשאר בו גם כאשר אינו עוסק במצוה. כי כל מצוה היא מושכת על האדם כח של קדושה וחיים, ובהיפך עבירה מושכת על האדם כח של טומאה ומיתה, וכאשר האדם עסוק במחשבתו בקדושה, הרי הוא מושך את כח הקדושה אליו במשך כל הזמן, ולהיפך ח"ו כאשר הוא מחשב בדבר עבירה הרי מושך עליו את כח הטומאה שישרה בו.

בנות צלפחד זכו שנזכרו לדורות עולם לפי שהיו "מחבבות את הארץ", הרי לפנינו גודל חיבוב מצוה. עוד אמרו חז"ל (ראש השנה טז ע"ב) שעל ידי תקיעת שופר דמיושב ודמעומד מסתתמים טענותיו של השטן. ומפרש רש"י משום חיבוב המצוה. ובגמ' במגילה (כו ע"ב) מסופר על תנאים שזכו לאריכות ימים ושאר מיני הטבות בזכות חיבוב המצוה. מפני שככל שהאדם מתקשר יותר אל המצוה כך זוכה להתקשר יותר אל הקב"ה למקור החיים. דבר נוסף מצינו שדרכו אנו מתקשרים אל הקב"ה זהו הקרבנות. וכנגדם "ונשלמה פרים שפתינו" היא התפילה. כח התפילה פועל כמו הקרבן לחבר ולקשר אותנו אל הבורא יתברך, האדם מושך על עצמו קדושה וטהרה על ידי תפילה כהוגן בכוונה. התפילה יש בכחה לטהר את האדם ולהעלותו מכל כוחות הרע הסובבים את האדם. ואמרו חז"ל על הפסוק "כרום זולות לבני אדם" אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם. זהו התפילה. כי היא עומדת ברומו של עולם ומרימה את האדם העומד כראוי בתפילה לידי התעלות רוחנית.

לעילוי נשמת המרוחמת עזיזה בת סמרה ע"ה ת.נ.צ.ב.ה.

סיפור ראשון - סיפר רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל נסעתי פעם לרכסים למסירת שיעור עם נהג מונית חרדי וסיפר הנהג שלפני כשנה נסע ברכבו עם עוד כמה אנשים להתפלל במירון בקבר רשב"י, וכשגמרו להתפלל היתה כבר השעה שתים בלילה ובחוץ ירד גשם שוטף והיה קור גדול. אולם ברכב היה מיזוג חמים ונעים ויצאנו לדרך והנה בתחילת הנסיעה אנו רואים על אם הדרך מכונית שנתקעה ובעל הרכב שאינו שומר תורה ומצוות מנסה לאתר את התקלה ומתקשה בדבר. ובהיות והנני מבין במכונאות התחלתי להרהר בקול האם כדאי לי לנסות לסייע בידו ויושבי המונית אמרו לו בכזה גשם וקור אתה רוצה לרדת לעזור לו לא כדאי לך, אבל לבסוף הסכימו איתי וירדתי מהרכב, ואכן תוך עשרים דקות הצלחתי לאתר את התקלה ותיקנתי לו את רכבו. בעל הרכב כמובן לא ידע איך להודות לי והציע לתת לי מאה דולר, אולם סירבתי לקבל ולא נשאר לו אלא לברכני בכל טוב ונפרדנו.

והנה לא עוברים רק כמה חודשים והנני נוסע בסביבות תל אביב בשעה שלש לפנות בוקר, וגם כן היה לילה גשום ולפתע הרגשתי שיש תקר בגלגל, והוצרתי לחנות בצד ולהחליף לגלגל הרזרבי שיש לי. אמנם כאשר הגבהתי את הרכב עם הברזל ג'ק היות והקרקע היתה בוצית הכל שקע בבוצ וגם הגלגל השני כבר לא היה במיטבו, ונאלצתי לעמוד בצד ולעצור איזה רכב שיוכל לעזור לי. והנה מיהו זה שעוצר לי לא יאומן כי יסופר אותו הנהג שסייעתי לו בחזור ממירון ללא תשלום, כעת הוא נזדמן לכאן ועצר לידי. ההתרגשות שאחזה בשנינו הרקיעה שחקים, ולקח כמה דקות עד שהתעשתנו, הוא מיד התחיל להגיש עזרה ושמח עד מאד על שיכל להשיב לי כגמולי הטוב עמו. ומאז נתהדק הקשר בינינו והזמנתי אותו לשבות בשבת קדש בביתי ולאט לאט הוא חזר ליהדות ונעשה בעל תשובה גמור, וילדיו כבר לומדים בתלמודי תורה, וגם אחותו בתהליך של חזרה בתשובה בעקבות כן, וכל זה מחמת אותו רגע שהחלטתי לסייע בידו בדרך כשחזרנו ממירון.

הנלמד מכאן מה מעשה חסד קטן יכול לעשות השקעה קטנה במקום כל שהוא והיא עושה פירות במקום אחר לדורות עולם.

סיפור שני - בעל המעשה מספר משפחתי המורחבת יצאה לטיול בבין הזמנים של חודש אב לעשות קיאים באחד מנהרות ארץ ישראל היינו זוג צעיר עם תינוק בן שנתיים ומאוד רצינו להצטרף לחויה המשפחתית הבעיה היתה שחברת הקיאים לא מסכימים לצרף תינוק למסלול ומכיון שכך דאגנו מה יהיה לא רצינו להשאיר מישהו לבד עם הילד ומאוד רצינו את האיחוד המשפחתי וההנאה של כולם ביחד אבא שלי שהיה איתנו אמר כל הזמן אל דאגה ה' יעזור ויהיה בסדר אבל אנחנו היינו מוטרדים מהענין כשהגענו לשטח נכנסנו לשלם והעובדים אמרו שלא שייך שהתינוק יצטרף. התחלנו להסתובב בשטח בין הרבה אנשים שבאו לנפוש שם, ולפתע ראינו זוג צעיר חרדים משלנו עם תינוקת קטנה שיושבים שם ולא מתכוננים ללכת בקרוב. שאלנו אותם האם הם מסכימים לשמור על הילד שלנו למשך שעתיים והם מיד נענו בשמחה שאין להם שום בעיה. וכך היה הם שמרו לנו על הילד וכך יכולנו להצטרף לכל המשפחה והיתה שמחה גדולה והודינו לה' על חסדו עימנו, כשחזרנו לקחת את ילדנו שהיה רגוע ושמח נפרדנו לשלום מתוך הודיה למטיבים עימנו.

אחרי חודשיים בחול המועד סוכות היינו בירושלים והלכנו לרקוד בשמחת בית השואבה ב'קרלין' אחר ששמחנו יצאנו בשעה בלילה 12:00, ופתאום אני רואה מישהו מוכר, אותו יהודי שהסכים לשמור על בני בבין הזמנים שם בקיאים, כשהוא מסתובב בסוכה בקרלין, דוחף עגלה בה שוכבת בתו. שאלתי אותו מה הוא עושה כאן? ואמר לי שהוא מאוד רוצה להכנס לרקוד ולשמח קצת, אמרתי לו: 'אתה יכול להיכנס אני אשמור לך על הבת' והוא שמח מאוד, גם אני שמחתי שב"ה זכיתי להחזיר לו על החסד שעשה איתנו.

סיפור שלישי - בוקר יום שישי אחרי תפילת שחרית במירון ניגש אלי יהודי מכניס אורחים וביקש תרומה של חלב, בלב שמח תרמתי לו כסף עבור חמש שקיות חלב. בהמשך היום התארגנו לקראת שבת במירון ואשתי שלחה את בתי למכולת לקנות חלב, אך במכולת החלב אזל, המשיכה בתי לכתת רגליה בין החנויות בנסותה להשיג חלב כבקשת האם. באחת מהחנויות אמר המוכר כי אינם מוכרים חלב אבל הוא מסכים למכור לה ממה שיש בידו עבור מאכלים שהוא מכין מהחלב. שמחה בתי על ההצעה ובקשה לרכוש את החלב 'כמה חלב את צריכה' שאל המוכר, 'אני צריכה חמש חלב אבל כמה שתמכור לי אהיה אסירת תודה' המוכר הורה לעובד לתת לה חמש חלב, אך העובד אמר למוכר כי כל מה שיש להם זה בדיוק חמש, ואז לא ישאר דבר לחנות. המוכר ענה כנגד 'תן לה את הכל אני כבר אשיג בהמשך מה שצריך'. וכך שבה בתי לצימר עם חמש שקיות חלב בידה בהשגחה מופלאה. השלמתי להם את סיפור ההשגחה בכך שסיפרתי להם על תרומת החמש חלב בבוקר וה' דאג לנו במידה כנגד מידה לחמש חלב בדיוק. (האמנתי ואזמרה)

א. קניית ביגוד ומוצרים: אמרו חז"ל משנכנס אב ממעטים בשמחה. והכוונה שממעטים בקניות של שמחה כגון צרכי חופה, אבל שאר משא ומתן, של מסחר וכיוצא, עושים כדרכן ואין חוששים. באופנים מיוחדים יש להקל גם בקניית צרכי חופה, כגון: אם רוצה לקנות דבר שלא יוכל לקנותו אחר ט' באב, או דבר שאין שהות לעשותו אחר ט' באב. וכן דבר שיוכל לקנותו אחר ט' באב, אלא שעתה נמצא לו בזול, שאי אפשר לקנות בערך זה אחר כך, מותר לקנות קודם ט' באב. (בא"ח פר' דברים ה"ב).

ב. תפירת ותיקון בגדים: תפירת בגדים וכיוצא, אסור בשבוע שחל בו ט' באב, ויש להחמיר מראש חודש. וכן אומן ישראל אסור לעשות, בין בשכר בין בחינם, וכתב החיד"א דנכלל באיסור זה, גם מלאכת טוויה ואריגה. רקמה, וסריגה. אולם בגד שנקרע מותר לתקנו לאחר ראש חודש, ואף בשבוע שחל בו ט' באב. (בן איש חי שם ה"ט).

ג. אכילת בשר בימי בין המצרים: השולחן ערוך (ס' תקנא ס"ט). הביא בזה ג' שיטות: א- אסור מכח המנהג לאכול בשר ולשתות יין בשבוע שחל בו ט' באב, ב- ויש נוהגין בזה מראש חודש, ג- ויש מי"ז בתמוז.

אכילת בשר בראש חודש: לדעת המשנה ברורה (ס"ק נח) שביום ראש חודש עצמו ג"כ אין לאכול בשר. אבל הבן איש חי (פרשת דברים הל' טו) כותב: שהמנהג בבגדאד היה לאסור אכילת בשר מליל שני של חודש אב עד ליל עשירי. עוד כתב הבן איש חי גם נהגו פה עירנו שגם בסעודת מילה, אין אוכלים בשר בימים אלו.

אכילת בשר בשבת: שבתות של בין המצרים מותר לאכול בשר ולשתות יין. וכתב המשנה ברורה (ס"ק נו) שאם נמשכה סעודה שלישית לאחר שיצא השבת ועדיין לא התפלל ערבית, מותר בבשר ויין. כיון שאומרים רצה בברכת המזון.

ד. אכילת בשר לחולה: חולה או יולדת מותרים באכילת בשר בימים אלו. וכן אדם חלוש שצריך לאכול בשר, מותר לו לאכול בשר, ואף בשבוע שחל בו ט' באב. ועדיף שיאכל בשר עוף אם די לו בכך. ואם יש לו חוסר דם וצריך לאכול בשר בהמה, יאכל בשר בהמה. ומעוברות ומניקות אינם מותרות בבשר ויין, אלא אם הן חלשות וצריכות לכך. וקטנים פחות מגיל בר מצוה, לבני ספרד- מותרים בבשר בימים אלו. ולבני אשכנז- אין לתת אלא רק לקטנים שלא הגיעו לגיל שידועים להתאבל על ירושלים. (שו"ת אור לציון ח"ג פרק כו הל' ו).

פרפראות בפרשה

הִנְנִי נֹתֵן לָךְ אֶת בְּרִיתִי שְׁלָם

ו' קטיעא ומשמעותה: בגמ' קידושין (סו ע"ב) מבואר שהאות ו' של המילה 'שלום' צריכה להיות 'קטיעא'. וכותב הריטב"א שם בגמ' ויש להגיה בכל הספרים שלנו שכתובה כדרכו. ולכן ספרי התורה שלנו היום כותבים את האות ו' מחולקת לשנים.

אולם במסורה ישנם דעות נוספות בזה. יש הסוברים שכותבים אותה כאות ו' רגילה לכל דבר. ויש הסוברים שעושים אותה ו' קטנה כאילו היתה אות י'. מביא על כך מרן החיד"א זיע"א בשם אחד מרבני וחכמי מצרים הקדמונים הר"ר אברהם מדינה זצ"ל שכתב בשם אחד קדוש לבאר את הטעמים העומדים מאחורי מחלוקת זו אודות צורת האות ו'. הנה ידועים דברי חז"ל שבשעה שקם פנחס להרוג את זמרי בן סלוא עם המדינית נעשו לו ניסים רבים, אולם נחלקו חכמי ישראל במנין הניסים הללו. ומצינו בזה ג' שיטות: א- יש אומרים שנעשו לו ששה ניסים (סנהדרין פב) יש אומרים שלא נעשו לו אלא עשרה ניסים (מדרש משנת רבי אליעזר פ"ז) ואחרים אומרים שנעשו לו י"ב ניסים (רבה סו"פ בלק).

ומעתה הנה מצאנו מקור נאמן לכל שיטה ושיטה מהאות ו' שבמסורה. לדעת האומרים שכותבים אות ו' רגילה היינו כנגד ששה ניסים שנעשו לפנחס. ולדעת האומרים שכותבים אותה ו' קטנה כמו האות י' היינו כנגד עשרה ניסים. לדעת האומרים שכותבים את הו' קטועה ומחולקת לשנים הרי זה כאילו האות כתובה פעמיים, וב' פעמים ו' עולים כמנין י"ב, כנגד י"ב הניסים שנעשו לו. ומסיים החיד"א ואומר לדעתי אדרבה המחלוקת על צורת ו' קטיעא היא שנולדה מסברות אלו ולא להיפך. (פתח עינים)

ביאור נוסף של הגאון רבי בן ציון שטרנפלד זצ"ל (אב"ד בילסק) הנה מבואר ב'תנא דבי אליהו' (פרק יא) על לשון הפסוק (שופטים יב) "ויפול בעת ההיא מאפרים ארבעים ושנים אלף" שואל המדרש: מי הרג את כל אלה? לא הרג אותן אלא פנחס, שהיה סיפק בידו למחות ולא מיחה. ולא פנחס בלבד אלא כל מי שסיפק בידו למחות ולא מוחה, להחזיר את ישראל למוטב ואינו מחזיר, כל הדמים הנשפכים בישראל אינם אלא על ידו. ע"כ. ומאידך ידוע מדברי חז"ל שפנחס זה אליהו (פרקי דר"א סוף פר' כט) ועל אליהו נאמר בפסוק

(מלאכי ג) "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים" ודרשו חז"ל (עדיות פ"ח מ"ז) שלא בא אליהו כי אם לעשות שלום בעולם. נמצא כי הנהגתו של פנחס זה אליהו מתחלקת לג' חלקים. א- בראשונה בפרשתינו הוא קינא לאלוקיו 'ועשה שלום'. ב- בימי השופטים הוא גרם למיתתם של ארבעים ושנים אלף בני אפרים. ג- לעתיד לבוא הוא יבוא ויעשה שנית 'שלום'. ומעתה מבואר טעם שעושים את האות וי"ו בצורה כזו שבחלק העליון לבד יש כמו ו' קטנה, לרמז על עשייתו השלום בתחילה. וההפסק שבאמצע האות וי"ו רומז שהפסיק באמצע מלעשות שלום, [וזה כאמור בתקופה בה נפלו אלפים מבני אפרים], והקו שלמטה רומז שיעשה שלום במהרה בימינו אמן. (שערי ציון בפתיחת הספר, הובא בספר לאוהבי תורתך).

זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני:

בן כמה היה זמרי: בגמ' סנהדרין (פב ע"ב) אמר רבי יוחנן חמשה שמות יש לו: זמרי, ובן סלוא, ושאל, ובן הכנענית, ושלומיאל בן צורי שדי. וכו' ומה שמו? שלומיאל בן צורי שדי שמו. ע"כ. וכתב המהרש"א שם ודע דלפי הדרש צריך לומר שלכל הפחות היה זמרי במעשה הזה בן מאתים וחמישים שנה, שהרי מחשיב שהוא היה 'שאל בן הכנענית', ושאל מיורדי מצרים היה, ובמצרים היו שם מאתים ועשר שנה, ובשנת הארבעים ליציאתם נהרג זמרי, הרי מאתים וחמישים שנה. [והוסיף המהרש"א: ואין זה תימה שהיה חיה כל כך כמו שפרש"י במנחות גבי פתחיה על הקנין שהוא מרדכי ועיין בתוספות שם ודו"ק]. ע"כ. והנה כל זה אם נפרש כפשוטו שהוא בעצמו היה שאל בן הכנענית שהיה מיורדי מצרים. בספר 'תורת משה' להחתם סופר כותב: על הפסוק 'ושם איש ישראל המוכה' כתב התרגום 'ושם גברא בר ישראל קטילא דאתקטיל' והעיר החתם סופר מדוע התרגום קרא לו 'גברא קטילא'. וביאר: כי אחז"ל שהיה זה שלומיאל בן צורישדי, וא"כ על כרחך היה בגזירת מרגלים בן שישים מזה שלא מת במדבר, וא"כ היה עתה בן מאה ויותר, ובמשנה באבות אמרו 'בן מאה כאילו עבר ובטל מן העולם' ולכן קראו התרגום 'גברא קטילא' שכבר בטלו כל עשיותיו, ואפ"ה אש תאותו הביאו לידי כך. ע"כ. ובספר 'להצדיק קודש' כותב ליישב דברי החתם סופר הללו, כי מה שאמרו שיש לו חמש שמות, הכוונה כך השם האמיתי שלו 'שלומיאל בן צורישדי' והארבע שמות הנוספים הם שמות גנאי, ומכללם השם 'שאל בן הכנענית' שאין הכוונה שזמרי הוא שאל. [על פי דברי החתם סופר הללו כתב רבי אברהם פאלג'י (בס' ואברהם זקן מערכת ז' אות יב) דאיסור יחוד עם אשה אפילו הוא בן מאה שנה]. באדרת אליהו להגר"א (בפרשת נצבים הובא בספר הכתב והקבלה) שכתב חז"ו שלזמרי יהיה נשמה אחת עם שלומיאל הצדיק בחיר ישראל. אבל הוא על דרך גנאי לו ולמשפחתו ולשבטו והיה החטא פורח מהשורש משאל בל הכנענית וכמ"ש 'שורש פרה רוש ולענה' שורש שיצמח ממנו פירות רעות. ועל דרך זו אמרו פסל מיכה עבר עם ישראל בים. והלא היה כמה מאות שנים ביניהם, אלא השורש שיצמח ממנו איש מיכה שעבד הפסל הוא שעבר עמהם, וכמו שנסתלקה השכינה בעת שראה יעקב את אפרים שעתיד לפרוח ממנו ירבעם בן נבט. (אדרת אליהו). [ולדבריו יתכן שבזמן חטא המרגלים זמרי היה פחות מגיל עשרים, ונמצא שבשעת החטא היה פחות מגיל שישים. או שבזמן חטא המרגלים היה יותר מגיל שישים ובחטאו עם כזבי היה יותר ממאה, רק שלדבריו זמרי ושלומיאל היו שני אנשים].

ויבני קרזו לא ביתו:

כוחה של תשובה: רש"י פירש הם היו בעצה תחילה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם. לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם. ע"כ. מלשון רש"י משמע שבשעת המחלוקת הלכו בני קורח עם אביהם ורק בשעת העונש הרהרו תשובה בלבם. ולומדים מזה מהו כוחה של התשובה. בספר 'איילת השחר' מוסיף עוד הערה שמהלשון 'הרהרו תשובה בלבם' משמע שלא התודו ולא התחרטו וקיבלו על העתיד, אלא רק הרהרו בתשובה ובזה הם כבר זכו להנצל, ורואים מזה כמה מועיל הרהור טוב (ובלבד שיהא הרהור אמיתי) ויש קונה עולמו בשעה אחת, והקב"ה דן את האדם על כל חלק ממחשבתו, לא רק במחשבת והרהור עבירה, דגם הרהור טוב של חרטה לוקחים בחשבון. (איילת השחר)